

Введення в практику аудиторської діяльності обов'язкового страхування професійної діяльності всіх суб'єктів аудиторської діяльності є важливим етапом підвищення довіри до професії аудитора в Україні.

Список використаних джерел

1. Белановська М.О. *Необхідність введення обов'язкового страхування аудиторської діяльності* / М.О. Белановська, В.О. Кондратьєв. URL: http://www.rusnauka.com/10_%20NPE_2010/Pravo/62375.doc.htm.
2. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.
3. Типовий договір добровільного страхування цивільно-правової відповідальності суб'єкта аудиторської діяльності перед третіми особами затверджений розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 13 листопада 2018 року №1977. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1348-18#Text>.

УДК 657

Рудницький Василь Степанович,
д.е.н., професор, завідувач кафедри
облікових технологій та оподаткування,
Львівський навчально-науковий інститут,
Університет банківської справи,
м. Львів, Україна,
Дубіль Олена Василівна,
к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту,
Львівський національний університет ім. Івана Франка,
м. Львів, Україна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Контроль якості аудиторських послуг відбувається як на макрорівні, так і мікрорівні. В Україні на макрорівні внаслідок реформи суттєву роль віддано Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю (ОСНАД). Проте, у цьому контексті продовжує працювати і Аудиторська палата України. Згідно ст. 15 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII (Закон № 2258-VIII) [1] ОСНАД складається з Ради нагляду за аудиторською діяльністю (Рада) та Інспекції із забезпечення якості (Інспекція), нагляд за роботою якої здійснює Рада.

Провівши аналіз діючого складу Ради, відзначимо, що більшість складають фахівці з прямим відношенням до владних структур. Очевидно, що є розбіжність у назві нового керівного органу щодо сфери аудиторської діяльності та механізмів реалізації суспільного (незалежного і об'єктивного) нагляду за нею, у тому числі для забезпечення якості аудиту в країні.

Окремим суб'єктом у регулюванні аудиторської діяльності виступає Комісія з атестації аудиторів, від якої залежить якісний рівень суб'єктів аудиту в Україні. Відповідно до статті 19 Закону № 2258-VIII [1] персональний склад комісії з атестації затверджує керівник відповідного центрального органу виконавчої влади у цій сфері, а «Положення про комісію з атестації» погоджується ОСНАД та затверджується наказом відповідного центрального органу виконавчої влади. Матеріально-технічне та методичне забезпечення функціонування Комісії з атестації теж здійснюється ОСНАД.

Провівши аналіз діючого складу Комісії з атестації аудиторів, зауважимо, що теж більшість його складають фахівці з прямим відношенням до владних структур, що підкреслює його залежність від державної вертикалі влади.

На нашу думку, за обмежених державних фінансів, актуальної потреби спрощення ведення бізнесу та інших сучасних викликів є відкритим питання доцільності збільшення владних структур в Україні у межах регулювання однієї сфери (у т. ч. аудиту) суспільства чи його існуючих надбудов.

Описане вище підкреслює, що залишається актуальною проблема складності забезпечення більшої об'єктивності і незалежності у регулюванні аудиторської діяльності у державі «соціалізації» відповідних структур.

У той же час функціонують аудиторські професійні громадські об'єднання: наприклад, Всеукраїнська професійна громадська організація «Спілка аудиторів України». Такі організації покликані гармонійно доповнити державний механізм регулювання аудиторської діяльності.

Контроль якості аудиторських послуг забезпечується перевіркою дотримання галузевих норм, рекомендацій у межах країни, міжнародних стандартів аудиту та контролю якості, принципів аудиту, особливо незалежності, ефективності внутрішньої системи контролю, дотримання вимог законодавства у сфері аудиту (яскравим вираженням якого в Україні є Закон № 2258-VIII). Відзначимо наступні аспекти, важливі для забезпечення реалізації контролю якості аудиту, які закріплені в Україні Законом № 2258-VIII [1]:

1. Контроль якості аудиторських послуг суб'єктів аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, проводиться Інспекцією, а усіх інших – Аудиторською палатою України.

2. Контроль якості аудиторських послуг суб'єктів аудиторської діяльності, які не надають послуги із обов'язкового аудиту фінансової звітності, виконується за їхньою ініціативою Аудиторською палатою України.

3. З метою організації контролю якості аудиторських послуг Інспекція:

- розробляє та подає на розгляд Ради порядок проведення перевірок;
- розробляє рекомендації щодо проведення перевірок з контролю якості;
- затверджує щорічні плани-графіки перевірок з контролю якості;
- призначає інспекторів для проведення перевірок з контролю якості;
- ухвалює звіти за результатами перевірок з контролю якості;
- затверджує рекомендації щодо усунення недоліків внутрішньої системи контролю якості, виявлених за результатами перевірок;

- готує подання Раді щодо застосування стягнень за результатами перевірок з контролю якості.

4. Для організації контролю якості аудиту Аудиторська палата України:

- бере участь у розробці порядку проведення перевірок з контролю якості;
- розробляє рекомендації щодо проведення перевірок з контролю якості;
- розробляє щорічні плани-графіки перевірок та погоджує їх з ОСНАД;
- створює у своєму складі Комітет з контролю якості аудиторських послуг;
- затверджує звіти за результатами перевірок з контролю якості;
- затверджує рекомендації щодо усунення недоліків внутрішньої системи контролю якості, виявлених за результатами перевірок;

- застосовує до суб'єктів аудиторської діяльності стягнення (крім суб'єктів аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес).

5. Інспекцією та Аудиторською палатою України має бути впроваджено політику незалежності інспекторів. Крім того можуть залучати до перевірки експертів, щодо яких мають бути виконані такі ж вимоги незалежності.

6. Порядок перевірок з контролю якості затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері бухгалтерського обліку та аудиту.

7. Інспекція та Комітет з контролю якості аудиторських послуг Аудиторської палати України щороку систематизують та узагальнюють результати проведених перевірок для подальшого оприлюднення.

8. Інспекція за дорученням Ради здійснює моніторинг змін на ринку аудиторських послуг – щонайменше кожні три роки складається звіт.

Зазначимо, що програма перевірок якості в невеликих за розміром аудиторських фірмах має корегуватися з врахуванням їх структури [2, с. 199].

Дотримання норм міжнародних галузевих стандартів обґрунтовано є однією із важливих вимог щодо якості роботи сучасного українського аудитора.

Згідно Міжнародного стандарту контролю якості 1 «Контроль якості для фірм, що виконують аудити та огляди, а також інші завдання з надання впевненості і супутні послуги» аудиторська фірма повинна встановити політики і процедури, що вимагають наявності відповідної документації, яка б надавала докази функціонування кожного елемента її системи контролю якості, до яких відносяться: відповідальність керівництва за якість на фірмі; відповідні етичні вимоги; прийняття та продовження відносин з клієнтами і конкретних завдань; людські ресурси; виконання завдання; моніторинг [3].

Аудиторська фірма повинна забезпечити конфіденційність, безпечне зберігання протягом достатнього періоду, цілісність, доступність та відновлюваність документації із завдання; забезпечити отримання зворотного зв'язку щодо системи контролю якості.

Окремо варто наголосити на необхідності дотримання принципів професійної етики. У Міжнародному стандарті аудиту 220 «Контроль якості аудиту фінансової звітності» [3] акцентується увага на таких принципах: чесність, об'єктивність, професійна компетентність та належна ретельність, конфіденційність, професійна поведінка.

Особливою загрозою якості аудиту є питання чесності замовника, адміністрації та персоналу фірми-клієнта. У такому випадку повинен постійно застосовуватись виважений професійний скептицизм.

Важливо, щоб і на макрорівні, і на рівні окремих аудиторських фірм проводився контроль якості аудиту у превентивному, оперативному і ретроспективному вимірі із врахуванням специфіки суб'єкта і об'єкта аудиту.

Контроль якості аудиторських послуг повинен базуватися на надбаннях світової практики, але дуже важливо врахувати і особливості становлення аудиторської діяльності в Україні.

Список використаних джерел

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21 груд. 2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

2. Гончарук Я. А., Рудницький В. С. Аудит: Вид. 2-ге, перероблене та доповнене. Львів: Оріяна-Нова, 2004. 292 с.

3. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Частина I. Видання 2016–2017 років: веб-сайт. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/MCA%202016-2017_частина%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/MCA%202016-2017_частина%201(1).pdf) (дата звернення: 28.11.2020).

УДК 631.115.

Сагайдак Роман Анатолійович,

к.е.н., доцент,

голова циклової комісії бухгалтерського обліку,

Гусятинський коледж Тернопільського НТУ ім. І. Пулюя,

Україна

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Внутрішній контроль, як функція управління, є засобом зворотного зв'язку між об'єктом управління й органом управління, інформуючи керівництво, власника, менеджмент про дійсний стан об'єкта і фактичне виконання управлінських рішень. Основною його метою є об'єктивне вивчення фактичного стану справ у суб'єкта господарювання, виявлення та попередження тих факторів і умов, які негативно впливають на виконання прийнятих рішень і досягнення поставленої мети, та доведення цієї інформації до органу управління.

Внутрішній аудит є одним із видів внутрішньогосподарського контролю об'єктів підприємницької діяльності. Забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання багато в чому сприяють впровадження і правильна організація системи внутрішнього аудиту.

Проблема розвитку внутрішнього аудиту в Україні полягає у виробленні комплексного та системного підходу до організації функціонування служб